Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2019. gada 7. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Transports – Autotransports – Regula (EK) Nr. 561/2006 – Regula (ES) Nr. 165/2014 – Pienākums lietot tahogrāfu – Izņēmums attiecībā uz transporta līdzekļiem, ko izmanto dzīvu dzīvnieku pārvadāšanai no fermām uz vietējiem tirgiem un otrādi vai no tirgiem uz vietējām lopkautuvēm

Lietā C-231/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberlandesgericht Oldenburg* (Federālās zemes Augstākā tiesa Oldenburgā, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 5. martā un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 3. aprīlī, tiesvedībā pret

NK,

piedaloties:

Staatsanwaltschaft Oldenburg,

Staatliches Gewerbeaufsichtsamt Oldenburg,

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs F. Biltšens [*F. Biltgen*], tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] (referente),

ģenerāladvokāts: N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Norvēģijas valdības vārdā – *E. Sawkins Eikeland* un *K. H. Aarvik*, kā arī *C. Anker*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *B. Eggers* un *J. Hottiaux*, pārstāves,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 561/2006 (2006. gada 15. marts), ar ko paredz dažu sociālās jomas tiesību aktu saskaņošanu saistībā ar autotransportu, groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 3821/85 un Padomes Regulu (EK) Nr. 2135/98 un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 3820/85 (OV 2006, L 102, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 165/2014 (2014. gada 4. februāris) (OV 2014, L 60, 1. lpp.), (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 561/2006") 13. panta 1. punkta p) apakšpunkta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir ticis izteikts tiesvedībā pret NK, Lejassaksijā (Vācija) reģistrētu mājlopu vairumtirgotāju, kurš vienam no saviem transportlīdzekļu vadītājiem bija atļāvis pārvadāt mājlopus no lauku saimniecībām tieši uz lopkautuvēm, neizmantojot vadītāja karti.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Regulas Nr. 561/2006 1. pantā ir noteikts:

"Šī regula paredz noteikumus par transportlīdzekļu vadīšanas laikposmiem, pārtraukumiem un atpūtas laikposmiem transportlīdzekļu vadītājiem, kas veic kravu un pasažieru autopārvadājumus, lai saskaņotu konkurences apstākļus starp iekšzemes pārvadājumu veidiem, jo īpaši autopārvadājumu nozarē, un lai uzlabotu darba apstākļus un satiksmes drošību. [..]"

4 Šīs regulas 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts:

"Šī regula attiecas uz pārvadājumiem ar:

a) transportlīdzekļiem, kurus izmanto kravu pārvadājumiem un kuru maksimālā pieļaujamā masa, ieskaitot piekabi vai puspiekabi, pārsniedz 3,5 tonnas; [..]"

5 Minētās regulas 13. panta 1. punktā ir noteikts:

"Nodrošinot, ka netiek apdraudēti 1. pantā izklāstītie mērķi, katra dalībvalsts var savā teritorijā [..] pieļaut izņēmumus attiecībā uz 5. līdz 9. pantu un piemērot šādus izņēmumus saskaņā ar individuāliem nosacījumiem, izņēmumus attiecinot uz pārvadājumiem ar:

[..]

p) transportlīdzekļiem, ko izmanto, lai pārvadātu dzīvus dzīvniekus no saimniecībām uz vietējiem tirgiem un atpakaļ vai no tirgiem uz vietējām kautuvēm 100 km rādiusā."

6 Regulā Nr. 165/2014 cita starpā ir noteikti pienākumi un prasības attiecībā uz tādu tahogrāfu konstrukciju, uzstādīšanu, lietošanu, testēšanu un kontroli, kuri tiek izmantoti autotransportā.

7 Šīs regulas 3. apsvērumā ir noteikts:

"Uz noteiktiem transportlīdzekļiem attiecas atbrīvojums no noteikumiem [..] Regulā [..] Nr. 561/2006. Lai nodrošinātu saskaņotību, vajadzētu būt iespējai šādus transportlīdzekļus neietvert arī šīs regulas darbības jomā."

8 Regulas Nr. 165/2014 2. panta 2. punktā ir noteikts:

"Papildus 1. punktā minētajām definīcijām šajā regulā izmanto šādas definīcijas:

a) "tahogrāfs" jeb "reģistrācijas kontrolierīce" ir ierīce, kas paredzēta uzstādīšanai autotransporta līdzekļos, lai automātiski vai pusautomātiski attēlotu, reģistrētu, drukātu, saglabātu un izvadītu datus par šādu transportlīdzekļu kustību, tostarp to ātrumu, saskaņā ar 4. panta 3. punktu un ziņas par konkrētu to vadītāju darbības laikposmiem;

[..]

d) "tahogrāfa karte" ir viedkarte, kas paredzēta lietošanai kopā ar tahogrāfu; tā ļauj tahogrāfam identificēt kartes turētāja funkciju un ļauj pārsūtīt un uzglabāt datus;

[..]

f) "vadītāja karte" ir tahogrāfa karte, kuru dalībvalsts iestādes ir izsniegušas konkrētam vadītājam; tā identificē vadītāju un ļauj saglabāt datus par vadītāja darbību;

[..]."

9 Šīs regulas 3. panta 2. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis var noteikt, ka šī regula nav piemērojama transportlīdzekļiem, kas minēti Regulas [..] Nr. 561/2006 13. panta 1. un 3. punktā."

Vācijas tiesības

10 *Fahrpersonalgesetz* (Likums par autotransportlīdzekļu apkalpi) 8. pantā ir noteikts:

"(1) Pārkāpumu izdara ikviens, kurš ar nodomu vai aiz neuzmanības:

1. kā uzņēmējs

[..]

b) pārkāpj [..] Regulas [..] Nr. 165/2014 [..] normu

(2) Par 1. punkta 1. un 3. apakšpunktā minētajiem pārkāpumiem var noteikt naudas sodu līdz 30 000 EUR [..]."

11 *Fahrpersonalverordnung* (Noteikumi par autotransportlīdzekļu apkalpēm) 18. panta 1. punkta 16. apakšpunktā ir noteikts:

"(1) Atbilstoši Regulas [..] Nr. 561/2006 13. panta 1. punktam un Regulas [..] Nr. 165/2014 3. panta 2. punktam [..] Regulas [..] Nr. 561/2006 5.–9. pants un Regula [..] Nr. 165/2014 netiek piemēroti:

[..]

16. transportlīdzekļiem, ko izmanto, lai pārvadātu dzīvus dzīvniekus no saimniecībām uz vietējiem tirgiem un atpakaļ vai no tirgiem uz vietējām kautuvēm 100 km rādiusā ap uzņēmuma atrašanās vietu."

12 Noteikumu par autotransportlīdzekļu apkalpēm 23. panta 1. punkta 2) apakšpunktā ir noteikts:

"(1) Pārkāpumu Likuma par autotransportlīdzekļu apkalpi 8. panta 1. punkta 1. apakšpunkta b) punkta izpratnē izdara ikviens, kurš kā uzņēmējs tīši vai aiz neuzmanības pārkāpj [..] Regulu [..] Nr. 165/2014,

[..]

2. [..] nerūpējoties par tahogrāfa pareizu darbību vai tahogrāfa, vadītāja kartes vai reģistrācijas diagrammas pienācīgu izmantošanu."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

13 NK ir Lejassaksijā reģistrēts mājlopu vairumtirgotājs, kurš uzpērk mājlopus no lauksaimniekiem, tad tos ved uz lopkautuvēm, kurām tos pārdod tālāk.

14 2016. gada novembrī NK no lauksaimnieka Klopenburgas apgabalā Lejassaksijā iegādājās nobarotas cūkas un tās savā lauksaimniecības dzīvnieku transportlīdzeklī veda no lauku saimniecības uz kautuvi. Ceļu satiksmes pārbaudē tika konstatēts, ka transportlīdzekļa vadītājs nebija ievietojis savu vadītāja karti. Atbilstoši likumam un noteikumiem par transportlīdzekļu apkalpi NK tika piemērots naudas sods 750 EUR apmērā par to, ka tas bija ļāvis un uzdevis veikt pārvadājumu bez vadītāja kartes; šo naudas sodu apstiprināja *Amtsgericht Oldenburg* (Oldenburgas apgabaltiesa, Vācija).

15 NK šo lēmumu pārsūdzēja *Oberlandesgericht Oldenburg* (Federālās zemes Augstākā tiesa Oldenburgā, Vācija), atsaucoties uz Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā paredzēto izņēmumu, uz kuru ir norāde Regulas Nr. 165/2014 3. panta 2. punktā un kurš Vācijas tiesībās ir ticis transponēts ar Noteikumu par transportlīdzekļu apkalpi 18. panta 1. punkta 16. apakšpunktu.

16 Uzskatīdama, ka jēdziena "tirgus" Regulas Nr. 561/2006 izpratnē interpretācija nav skaidra, *Oberlandesgericht Oldenburg* (Federālās zemes Augstākā tiesa Oldenburgā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai mājlopu vairumtirgotājs, kas no lauksaimnieka iegādājas dzīvus dzīvniekus un tos pārvadā vairāk nekā 100 km rādiusā uz kautuvi, kurai tas dzīvniekus pārdod, var atsaukties uz Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā ietverto izņēmumu [..] – "transportlīdzekļiem, ko izmanto, lai pārvadātu dzīvus dzīvniekus no saimniecībām uz vietējiem tirgiem un atpakaļ vai no tirgiem uz vietējām kautuvēm 100 km rādiusā" –, jo pirkuma no lauksaimnieka gadījumā runa ir par "tirgu" šīs tiesību normas izpratnē vai arī mājlopu tirdzniecības uzņēmums pats ir jāuzskata par "tirgu"?

Ja runa nav par "tirgu" šīs tiesību normas izpratnē:

Vai mājlopu vairumtirgotājs, kas no lauksaimnieka iegādājas dzīvus dzīvniekus un tos pārvadā 100 km rādiusā uz kautuvi, kurai tas dzīvniekus pārdod, piemērojot *mutatis mutandis* iepriekš minēto tiesību normu, var atsaukties uz šo izņēmumu?"

Par prejudiciālo jautājumu

17 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā ietvertais jēdziens "tirgus" ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nozīmē vai nu darījumu starp mājlopu lieltirgotāju un lauksaimnieku, vai tas nozīmē lieltirgotāju pašu, vai arī šajā normā paredzēto izņēmumu ir iespējams attiecināt uz transportlīdzekļiem, ar kuriem dzīvus dzīvniekus no lauku saimniecībām pārvadā tieši uz tuvumā esošajām kautuvēm.

18 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā cita starpā ar Regulas Nr. 561/2006 1. pantu tās mērķis ir saskaņot konkurences apstākļus transporta nozarē un uzlabot darba apstākļus un satiksmes drošību, un tā sasniegšanai autopārvadājumiem izmantojamie transportlīdzekļi ir jāaprīko ar tahogrāfu, kas ļauj kontrolēt vadīšanas un atpūtas laiku ievērošanu (spriedums, 2014. gada 13. marts, *A. Karuse*, C-222/12, EU:C:2014:142, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Saskaņā it īpaši ar Regulas Nr. 165/2014 3. panta 2. punktu dalībvalstīm tādējādi ir ļauts no tahogrāfa uzstādīšanas un/vai izmantošanas atbrīvot tādus transportlīdzekļus, kas uzskaitīti Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punktā, tostarp šīs normas p) apakšpunktā minētos, proti, "transportlīdzekļus, ko izmanto, lai pārvadātu dzīvus dzīvniekus no saimniecībām uz vietējiem tirgiem un atpakaļ vai no tirgiem uz vietējām kautuvēm 100 km rādiusā".

20 Tā kā Vācijas Federatīvā Republika ir izmantojusi Regulas Nr. 165/2014 3. panta 2. punktā paredzēto iespēju, ir svarīgi noteikt Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā paredzētā izņēmuma tvērumu.

21 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, tā kā Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunkts ietver izņēmumu no tās 5.–9. panta, tā piemērošanas nosacījumi ir jāinterpretē šauri (pēc analoģijas attiecībā uz minētās regulas 13. panta 1. punkta d) apakšpunktu skat. spriedumu, 2011. gada 28. jūlijs, *Seeger*, C-554/09, EU:C:2011:523, 33. punkts). Turklāt šī izņēmuma tvērums ir jānosaka, ņemot vērā attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 13. marts, *A. Karuse*, C-222/12, EU:C:2014:142, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

22 Attiecībā uz Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunkta tekstu ir jāatzīmē, ka šajā normā ir lietots nevis parastais jēdziens "tirgus", bet gan specifiskākais termins "vietējie tirgi". Taču šī norma nerada nekādas šaubas par to, ka minētajā normā ietvertais izņēmums ir ierobežots ar dzīvo dzīvnieku pārvadājuma sākumpunktu un galamērķi, jo saimniecības nekādi nebūtu jaucamas ar dzīvnieku "vietējiem tirgiem". Tāpat arī adjektīvs "vietējie" nozīmē tikai to, ka ar to saistītie "tirgi" neattiecas uz darījumu, kuru priekšmets ir dzīvo dzīvnieku pārvadāšana, faktisko noslēgšanu neatkarīgi no to īstenošanas vietas, bet gan konkrētām vietām, kuras, no vienas puses, nav fermās vai lauku saimniecībās, un, no otras puses, vietējās kautuvēs, kuras visas atrodas Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā norādītajā ģeogrāfiskajā rādiusā.

23 Līdz ar to, pretēji tam, ko rakstveida apsvērumos norādījusi Norvēģijas valdība, no Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunkta formulējuma izriet, ka "vietējais tirgus" nav fermas vai lauku saimniecības atrašanās vieta, un tas izslēdz, ka mājlopu lieltirgotājs dzīvus dzīvniekus var tieši no šīs fermas vai saimniecības aizvest uz vietējo kautuvi.

24 Ja Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunkts tiktu interpretēts pretēji, rastos pretruna arī ar šīs normas un minētās regulas mērķiem.

25 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā Tiesa jau ir spriedusi par pienākumu izmantot tahogrāfu, kas paredzēts Padomes Regulas (EEK) Nr. 543/69 (1969. gada 25. marts) par dažu sociālās jomas tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz autotransportu (OV 1969, L 77, 49. lpp.), kura grozīta ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 2827/77 (1977. gada 12. decembris) (OV 1977, L 334, 1. lpp.), (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 543/69") 14.a panta 2. punkta c) apakšpunktā, kurš būtībā bija formulēts tāpat kā Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā ietvertais izņēmums, ka šī izņēmuma mērķis ir veicināt komerciāla rakstura darbības, kuras prevalē pār pārvadājumiem kā tādiem un var attiekties tikai uz īsiem pārvadājumiem, kas tiek veikti atsevišķo lauku saimniecību interesēs, un tas atbilst ikdienišķām šādu saimniecību apgādes vai produkcijas nodošanas vajadzībām (spriedums, 1985. gada 28. marts, *Hackett* u.c., 91/84 un 92/84, EU:C:1985:153, 16. un 19. punkts).

26 Ievērodama šo mērķi, Tiesa izslēdza, ka Regulas Nr. 543/69 14.a panta 2. punkta c) apakšpunktā ietvertais izņēmums attiecas uz pārvadājumiem, kuri tieši – kā saistībā ar to attālumiem, tā arī ar izmantoto transportlīdzekļu jaudu un to izmantošanas biežumu – apvieno īpašības, kuras ir pamatā vispārīgam pienākumam lietot tahogrāfus, proti, transportlīdzekļu un to vadītāju pārslogošanas riskam ar visām no tā izrietošajām nevēlamajām sekām transporta darbinieku sociālās aizsardzības, satiksmes drošības un veselīgas konkurences uzturēšanas attiecīgajā nozarē jomās (spriedums, 1985. gada 28. marts, *Hackett* u.c., 91/84 un 92/84, EU:C:1985:153, 21. punkts).

27 Protams, Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā ietvertajam izņēmumam, atšķirībā no Regulas Nr. 543/69 14.a panta 2. punkta c) apakšpunktā paredzētā, ir viens papildu nosacījums par ģeogrāfisko apgabalu, kādā tas ir piemērojams.

28 Tāpat, minēto izņēmumu interpretējot plaši – tā, ka tas pieļauj, ka no tahogrāfa izmantošanas ir atbrīvoti transportlīdzekļi, ar kuriem tiek veikti dzīvu dzīvnieku pārvadājumi tieši no fermas uz vietējām kautuvēm, – rastos risks, ka tādi tirgus dalībnieki kā mājlopu lieltirgotāji tiktu stimulēti izmantot jaudīgākus transportlīdzekļus, ar kuriem katru dienu un vairākas stundas bez pārtraukuma tiktu pārvadāti dzīvi dzīvnieki no dažādām fermām uz vietējām kautuvēm, tādējādi cita starpā neievērojot Regulas Nr. 561/2006 mērķus vadītāju sociālās aizsardzības un satiksmes drošības jomās. Kā turklāt savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi Eiropas Komisija, šāda riska īstenošanās ir vēl jo vairāk iespējama, ja attiecīgajā reģionā, kā tas ir pamatlietā, ir raksturīgs liels dzīvnieku audzētavu un dzīvnieku izcelsmes produktu pārstrādes centru skaits.

29 Šādu interpretāciju turklāt neatspēko Norvēģijas valdības argumenti par, pirmkārt, to, ka dalībvalstīs pakāpeniski samazinās vietējo lopu tirgu skaits, kā dēļ Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā minētais izņēmums būtu jāinterpretē elastīgāk, un, otrkārt, par to, ka ir jāievēro dzīvnieku veselība un labturība, ko varētu panākt, ja tos varētu tieši nogādāt no fermām uz vietējām kautuvēm.

30 Attiecībā uz pirmo aspektu – pat tikai pieņemot, ka izrādītos, ka dzīvnieku tirgu skaits dalībvalstīs būtu pat būtiski samazinājies, – atliek norādīt, kā to darījusi arī Komisija, ka Savienības likumdevējs tomēr jau ir skaidri noraidījis tās priekšlikumu paplašināt Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā ietvertā izņēmuma tvērumu. Turklāt, pieņemot Regulu Nr. 165/2014, Savienības likumdevējs ir tikai palielinājis ģeogrāfisko rādiusu no 50 km līdz 100 km, tomēr neatsakoties no termina "vietējie tirgi".

31 Attiecībā uz otro aspektu ir jānorāda, ka, lai gan dzīvnieku veselības un labturības ievērošana nav Regulas Nr. 561/2006 mērķis, tomēr nekādi nevar izslēgt, pretēji tam, ko norāda Norvēģijas valdība, ka šāda prasība būtu savietojama ar tās mērķiem. Proti, tādu transportlīdzekļu pārslogošana, ar kuriem katru dienu un bez pārtraukumiem dzīvi dzīvnieki tiek tieši pārvadāti starp vairākām lauku saimniecībām un vienu vai vairākām vietējām kautuvēm, ne tikai var nelabvēlīgi ietekmēt to vadītāju darba apstākļus un satiksmes drošību, kas pamato prasību šādos transportlīdzekļos lietot tahogrāfu, bet arī var atstāt negatīvas sekas uz šo dzīvnieku veselību un labturību.

32 No tā izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā ietvertais jēdziens "vietējie tirgi" ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nenozīmē nedz darījumu starp mājlopu lieltirgotāju un lauksaimnieku, nedz arī apzīmē lieltirgotāju pašu, un tādēļ šajā normā paredzētais izņēmums nevar tikt attiecināts uz transportlīdzekļiem, ar kuriem dzīvus dzīvniekus no fermām ved tieši uz tuvumā esošajām kautuvēm.

Par tiesāšanās izdevumiem

33 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 561/2006 (2006. gada 15. marts), ar ko paredz dažu sociālās jomas tiesību aktu saskaņošanu saistībā ar autotransportu, groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 3821/85 un Padomes Regulu (EK) Nr. 2135/98 un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 3820/85, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 165/2014 (2014. gada 4. februāris), 13. panta 1. punkta p) apakšpunktā ietvertais jēdziens "vietējie tirgi" ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nenozīmē nedz darījumu starp mājlopu lieltirgotāju un lauksaimnieku, nedz arī lieltirgotāju pašu, un tādēļ šajā normā paredzētais izņēmums nevar tikt attiecināts uz transportlīdzekļiem, ar kuriem dzīvus dzīvniekus no fermām ved tieši uz tuvumā esošajām kautuvēm.

[Paraksti]